

Motion till riksdagen 2007/08:Kr293

av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (s)

Alvar Aalto-center i södra Dalarna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett Alvar Aalto-center i södra Dalarna.

Motivering

Vid Hedemora stads 500-årsjubileum 1946 uppfördes i en sluttning på utställningsområdet i Sveaparken en paviljong i två plan. Paviljongen hette ”Arteks utställningspaviljong” och hade ritats av den finländske arkitekten Alvar Aalto, vars möbler samma år började tillverkas i en nyuppförd Artekfabrik i Hedemora.

Paviljongen fick vid tiden lysande recensioner och anses vara mycket intressant i Aaltos produktion. Avancerat ljusinsläpp, lekfulla former och en demonstrativ enkelhet i material präglar byggnaden.

Paviljongen revs efter jubileumsutställningens slut. Trots att Alvar Aalto ritade ett par dussin byggnader för uppförande i Sverige, blev bara tre byggda: det blå huset i Avesta, Västmanland-Dala nation i Uppsala och paviljongen i Hedemora, samtliga således i eller med anknytning till Dalarna, dit Alvar Aalto hade flera anknytningspunkter.

Alvar och hans berömda fru Aino hade planer på att flytta till södra Dalarna efter kriget. Där skulle de inrätta ett Ainoinstitut som skulle utveckla design och arkitektur.

Ralph Erskine den svensk-engelske arkitekten hade kommit till Sverige vid krigsutbrottet och blev under sin levnad kvar här.

Alltså det var nära att Alvar och Aino Aalto hade blivit ”svenskar”, men då Aino blev sjuk och sedermera dog skrinlades planerna helt.

I dag finns hela Aaltos ritningsarkiv kvar, som är en del av kulturarvet för all världens folk. I detta material, som även till viss del finns på Arkitektur-museet i Stockholm, kan man ta del av de storstilade planerna på en stor kul-

Fel! Okänt namn på

turanläggning och vetenskaplig anläggning för Avesta. Det finns ytterligare ett antal projekt i Dalarna som inte blev genomförda men som finns kvar i ritningsform – inte minst visionen om ett Aaltoinstitut här.

Sedan 2001 har missionerats i Sverige för att återuppbygga Hedemorapaviljongen och så småningom även inrätta en designinriktad yrkesskola i den gamla Artekfabriken i Hedemora som är ombyggd men finns kvar. Den skulle då återställas och därmed kommer de två Aaltobyggnaderna i Sverige att utökas med två stycken till fyra.

Detta kommer att väcka internationell uppmärksamhet och intresse.

Förhoppningen är att det även skall ge en ny dimension till Avesta/Hedemoraregionen för kulturell förnyelse, ge nya arbeten och tusentals nya besökare till regionen som inte tidigare varit i denna del av Sverige.

Projektet är inte något konstlat sådant utan bygger på faktiska händelser och det faktum att här har Alvar Aalto, den världsberömde arkitekten, förverkligat de flesta av sina projekt i Skandinavien.

Initiativtagaren till det svenska Alvar Aalto-sällskapet har varit på många ställen i Sverige och hållit föredrag om Aalto och även producerat 22 utställningar, och han kan intyga att denna finske arkitekt är en del av det svenska kulturarvet som i högsta grad angår oss.

Vi har fått grönt ljus från Hedemora kommun om att plats är reserverad för att återuppföra paviljongen i Stadsparken i Hedemora där den ursprungligen byggdes. Ritningar och dokumentation finns bevarade. En namninsamling under utställningen Trä-Ting 2004 samlade 273 underskrifter.

Kommunens politiska representanter på högsta nivå ser positivt på detta.

En återuppförd paviljong skulle bli en stor tillgång för Hedemora och hela regionen: en internationell attraktion för alla som är intresserade av design, av arkitektur och av Alvar Aalto, vars internationella lyskraft är avsevärd och icke i avtagande. Samtidigt blir Hedemora–Avesta ett naturligt Aaltocentrum i Skandinavien.

En återuppförd paviljong blir en internationell mötesplats för Aaltostudier, ett forum för konst, design, arkitektur och möbelkonst. Självfallet kan den användas för utställningar, seminarier, visningar, studier, samt som konferens- och möteslokal.

Byggnaden var 1946 en inte vinterbonad sommarpaviljong. För att bli en permanentbyggnad och för att uppfylla dagens byggnadsbestämmelser måste den anpassas till dagens regelverk, få värme, vatten och avlopp samt handikappanpassning.

Det kan förväntas att Aaltopaviljongen skapar en stark kommersiell drivkraft inom svenskt och internationellt näringsliv. Vi erbjuder sponsorer, finansiärer och samarbetspartner ett spännande och attraktivt innehåll.

Flera organisationsformer för projektet har diskuterats: stiftelse, privat bolagsform och andra kommersiella företagskonstruktioner finns på förslagslistan. Det hela är delvis avhängigt eventuella kommunala samarbetsavtal om energiförsörjning, drift och underhåll.

Fel! Okänt namn på

Just nu pågår för fullt upprustning av Avestahuset efter försäljning till en släkting till grundaren av Sundh-center. Fasaden repareras och ett större Aaltorum iordningställs.

Stefan Sundh är ägare av ett litet fastighetsbolag och mycket entusiastisk över sitt förvärv av Avestahuset.

I Hedemora har nyligen beviljats bygglov för den tänkta byggnaden.

Alvar Aaltopaviljongen skulle kunna vara en bra satsning inför 200-årsfirandet av 1809 och en mycket viktig symbol för de svensk-finska relationerna.

Vi anser att skapandet av ett Alvar Aalto-center i södra Dalarna bör övervägas.

Stockholm den 3 oktober 2007

Kurt Kvarnström (s)

Carin Runeson (s)